
A BARBÁR COHORSOK

Bennünket, római polgárokat, amikor a cohorsokkal Sirmiumból kivonultunk, valamennyiünket megtettek centuriónak, hogy a Danubius és a Tibiscus folyók közötti mocsárban, az emberi erővel épített sáncban, miként az rómaiakhoz illik, helytálljunk.

S hogy eskünket még a városban letettük (*Romanus sum civis...*), barbár cohorsaink katonáit a Caesar felhatalmazta, hogy ha bármelyik cohors meghátrálna, vagy elveszítené zászlait s jelképeit, a centuriót a katonák azon nyomban kaszabolják össze, s hagyják temetetlenül, hogy a barbárok meggyalázhassák tetemét.

De barbár cohorsaink élén oly barbár túlerővel állottunk szemben, hogy helytállásunk az első pillanatban kétséges volt, s amikor cohorsaink, melyekre mint a jégeső záporoztak a barbárok nyilai, a sáncból visszahúzódtak, már a római centuriók sorsa eldőlt, hiszen a katonák nem tagadhatták meg a Caesar parancsát.

Amikor katonám, a germán *Lodovicus* felém sújtott, s a farkas anyámat említette (*Lupus in fabula*), kivédtem csapását, egy másik csapással kiontottam a belét, — s így járt mindegyikük, aki kezét emelt rám, pedig csak ötvös voltam Sirmiumban.

Tudtam, hogy a cohorsokkal kellett volna elesnünk nekünk magunknak is, de azokban a pillanatokban senki sem mutatkozott elég erősnek, hogy a kardjába dőljön.

De most, hogy Sirmium utcáin hosszú sorban cipeljük a kereszteteket, amelyekre majd felszegeznek bennünket, egészen másképp látom a helyzetet: barbárnak kellett volna születnünk, most már tudom.

EGY ÜNNEPNAP DÉLUTÁNJÁN

A helység errefelé kisvárosi jelleget kap, s ha valamilyen ünnepnap délutánján végigmegyünk a kihalt utcán, nem fog ártani az óvatosság.

Ha kutyapecérekkel találkozunk, beugrunk az első nyitott kapualjba, vesztünkre, mert itt könnyebben a nyakunkba vetik a hurkot, s aztán már hiába kérünk tőlünk magyarázatot, miközben a ruhánkat igyekszünk leporolni, a nagyhangú és goromba kutyapecér, aki elfogott bennünket, most jól az oldalunkba rugdos, és szitkozódik, míg kifelé vonszol bennünket a homályos kapualjból:

— Még ugatsz is? Még ugatsz is, mi? — kiáltja, hogy visszhangzik felette a sárga festésű boltozat.

Amikor ránk csapják a kocsijuk rácsos ajtaját, már nem restellünk segítségért kiáltani, amire ők hahotázva fordulnak el tőlünk, és hangosan megjegyzik, hogy mi is halljuk, hogy most milyen kétségbeesetten és fültépő hangon vonítunk, pedig a jó előbb még olyan nagyra voltunk magunkkal.

Tehát, úgy látszik, ebbe már bele kell nyugodnunk: bőrünkön könnytáblát fognak készíteni, és arany betűket nyomnak majd rá; rosszabbik esetben izléstelen lámpaernyőt, — vagy amit a legjobban szeretnénk, hogy kicserzett bőrünkön írónáddal egy fontos okmányt rögzítsenek, olyat, amelyet utóbb vörös függőpecséttel is el fognak látni.

A LENGYEL DOKTOR

Urunk határozott úgy a sorsunk felől — mivel csintalanságunkban több ízben is már úgyszólván az életére törtünk —, hogy a lengyel Krakkó városában agyunk velejéből eltávolított valamit, mely féreg hazánkban leginkább a birka kergeségéhez hasonló.

De az megbocsáthatatlan, hogy az a lengyel Kirurgus semmiféle anaesthesiát nem használt, hanem két szerecsen szolgájával, akik mint a bikák, oly erősek és súlyosak voltak, asztalán lefogott bennünket, és életlen késével azon nyomban metélni kezdte fejünk bőrét, miközben mi ordítottunk, ahogy a torkunkon kifért, az ordítástól levegőhöz sem igen jutottunk, úgyhogy a szájunkból csorgó nyál átítatta a takarót, amelyen feküdtünk, de a Kirurgus egyre csak metélt és tördelte agykoponyánkat, amikor is kábulatunkban arra lettünk figyelmesek, hogy műhelye ajtajában cirnos macskája már ott várakozik a hulladéokra, mely dolog igen-igen felbőszített volna bennünket, ha a két szerecsen szorítása nem annyira szívós, hogy mozdulni sem tudunk tőle.

Aztán két vagy három hó múltán, mely időt házában fetrengve végigüvöltöttük, betegségünkön felépültünk, s az első vadludakat, melyek épp az idő tájt húztak a lengyel föld felett, s közülük mi néhányat elejtettünk, — hogy tiszteletünket kifejezzük, elküldtük a neves lengyel doctornak, meg azért is, mert a vadászat kifejezetten egyetlen foglalatosságunk és kizárólagos időtöltésünk.

NÁPOLYI KÜLDETÉSÜNKBŐL

Nápolyi küldetésünkéből kolduló barátnak öltözve tartunk hazafelé, a mariánusok kámzsáját kötéllel húzzuk szorosra a derekunkon, mert az időjárás hűvösre fordult.

Társainkat és szolgálóinkat szálláshelyünkön mind az utolsóig megmérgezték odalenn, magunk csodával határos módon menekedtünk meg a halál biztos szorításából: a tetemesen fogyasztott nehéz déli borok, amelyeket még a Szerémség napsütötte domboldalai sem izzadnak magukból, úgy látszik, ellenméregként hatottak, — hanem ekkora nagy nyomorúságban utunk alig-alig fogyatkozik, még tán a tél is itt fog ránk köszönteni az Alpok dermesztő zezugaiban, s a szívünk kőkeményre fagy: áldjuk is szaporán az Úr nevét, hogy ez egyszer segítene ki bennünket szorult helyzetünkéből.

Hazánkban, hogy ennyi idő óta hírt sem adhattunk magunk felől, valószínűleg már lemondtak rólunk, s azok, akiknek különben kedves embereik voltunk, emlékünkel igyeksenek megbarátkozni, mi pedig itt oly keserves szenvedéseknek nézünk elébe, hogy már csak a kámzsa alatt észrevétlenül ránk ragadt mindenek iránti alázat tud bennünket ideig-óráig megvigasztalni.

CALABRIAI TÉL

Valami nagy madár húz el a kerek hold előtt, hosszúkat sikkant, a ciprusok meg úgy merednek ki a szeszinű földből, mint fenyegető ujjak; a fővény tele tengeri hordalékkal, halak meg mindenféle herkenyűk hulláival, — dél felől kemény szél fúj, erősen korbácsolja a végtelen vizet.

Urunk meghagyása szerint a klostromban fogjuk bevárni karácsony szent ünnepét; bár csak mi teveleték lehetnénk, írja, mintha mentesülni akarna valamitől, s nyomban ezután a lelkünkre köti, hogy rögtön az új esztendőben keressük fel öszentségét, s fejezzük ki neki jobbagyi hódolatunkat és jókívánságainkat, de esdve kérjük, hogy ne halogassa tovább eleget tenni alattvalói kérésünknek, s adja rá áldását, amelynek ő maga nálunknál is nagyobb hasznát fogja látni.

A futár (Orbán úr embere), aki a levelet hozta, erősen méltatlankodik a klostrom falai miatt, szabadosabb életre vágya, hogy ily módon is feledhetné a családjá, ha el nem pusztult azóta, mióta úton van, az egész déli vidék.

SALENTINO

Mekkora örömet szerzett nekünk, hogy megérkezett a vasasokkal Balázs úr, hiszen a nápolyi Ferdinánd őfelsége már hetek óta ott kereng a vár alatt, de nem tud vele mit kezdeni, hajítógépei sem igen vannak érdemesebbek, úgyhogy már attól tartottunk, hogy kiront ránk a pogány, és elvetemült szokása szerint valamennyiünket lemészárol.

Ez itt meg olyan szép sík vidék, mint amelyet csak a Duna mentében láthatni, bőven akadnak pocsolás vizei is, de így télidőben csendes,

annak ellenére, hogy az időjárás nyugodt, mint másfelé ősszel szokott lenni.

Balázs úr a vértéseket már összehozta, csatarendbe állította, a gyalogosok mordályaikat fényesítik egész nap, örülnek, ha szót vált velük az ember, akad közöttük hazai földre való is, és így gyorsabban telik az idő.

A nápolyiak nemigen értenek a háborúhoz, a felszerelésük olyan hitvány, mint egy sereg paraszté, a tömegük azonban igen nagy, hát arra a célra mindenképpen megfelelnek, hogy sokadalmukkal a vértések nyomában felverjék a port, megrettenteni az ellenséget, hogy úgy tűnjék fel, mintha a vértések tízszer annyian lennének, mint valójában vannak.